

Hírlevél 2011/06.

- **WOLFGANG GÖTZ ÜZENETE A KÁBÍTÓSZERELLENES VILÁGNAP ALKALMÁBÓL**
- **MEGJELENT A DRUGNET EUROPE 2011/2. SZÁMA**
- **UNODC: WORLD DRUG REPORT 2011**
- **BESZÁMOLÓ A POPULÁCIÓS VIZSGÁLATOK KULCSINDIKÁTOR ÉVES SZAKÉRTŐI TALÁLKOZÓRÓL**
- **NEMZETKÖZI ESEMÉNYNAPTÁR**

KÁBÍTÓSZERFOGYASZTÁS: TOVÁBBRA IS KOMOLY KÖZEGÉSZSÉGÜGYI VESZÉLY WOLFGANG GÖTZ, AZ EMCDDA IGAZGATÓJÁNAK ÜZENETE A KÁBÍTÓSZERELLENES VILÁGNAPON

A kábítószer-fogyasztás Európában továbbra is komoly közegészségügyi veszélyt jelent és uniós szinten évente 7-8000 túladagolás miatt bekövetkezett halálesetért tehető felelőssé. A kábítószer-probléma állandóan változó képet mutat, napjainkban elsősorban a stimulánsok (így például kokain) és az európai piacon rohamosan teret hódító új anyagok használata ad okot az aggodalomra.

A prevenció és a problémás szerhasználók hatékony kezelése a kábítószer-problémára adott európai válasz központi eleme. Az 1990-es évek óta elért egyik legfőbb eredmény a kábítószer-használók ellátásának bővítése. Az Unióban napjainkban legalább egymillióan kapnak kezelést kábítószer-problémáik miatt. Ötven- és száz millió közé tehető az évente kiosztott steril tűk/fecskendők száma, minek következtében csökkent a kábítószer-fogyasztással összefüggő új HIV-fertőzések száma és az intravénás kábítószer-használat mértéke.

Ezek nem csupán mennyiségi, de minőségi eredmények is. A beavatkozások a korábbiakhoz képest sokkal inkább alapulnak tudományos bizonyítékokon és az értékelés számos ország drogpolitikájának központi eleme lett.

A jelenség komplex és nincs egyetlen jó megoldás mindazokra a kihívásokra, amelyeket elénk állít. Fontos, hogy innovatív válaszokat dolgozzunk ki és azokat átfogóan értékeljük. E megközelítés nélkül a drogpolitikák napjainkban jellemző beavatkozásai sem léteznének.

MEGJELENT A DRUGNET EUROPE 2011/2 SZÁMA

Megjelent az EMCDDA negyedéves hírlevelének idei második száma. A kiadvány – egyébek mellett – az alábbi témákkal foglalkozik:

- 2010-ben több mint 40 új szerről érkezett bejelentés;
- HIV az európai régióban;
- európai kábítószer-bűnözés elleni szolgálatok feltérképezése;
- khat-fogyasztás Európában

STAGNÁLÓ DROGPIACOK, NÖVEKVŐ SZINTETIKUS SZERFOGYASZTÁS

UNODC: WORLD DRUG REPORT 2011

Éves szinten világszerte mintegy 210 millióan, a 15-64 éves népesség 4,8 százaléka fogyaszt valamilyen kábítószer – áll a UNODC 2011. évi jelentésében. A visszaélősszerű használat – beleértve a problémás szerhasználatot is – a 15-64 éves népességet tekintve 0,6 százalékon stagnál. Ugyanakkor erőteljesen megugrott a nemzetközileg nem ellenőrzött szerek, így a piperazinok, katinonok és kannabiszéhoz nagyon hasonló hatást kiváltó szintetikus kannabinoidok iránti kereslet.

A tavalyi évben világszerte mintegy 195.700 hektáron termesztettek mákot, a mákültetvények területe a 2009-ben számon tartottakhoz képest némiképp nőtt. Ugyanakkor az **ópiumtermelés** 38 százalékkal 4860 tonnára csökkent egy

az afganisztáni máktermés nagy részének pusztulásához vezető természeti csapás következtében. Míg a máktermesztés Afganisztánban változatlan szinten maradt, a globális trendeket főként a Myanmarban bekövetkezett mintegy 20 százalékos növekedés befolyásolta. Ennek eredményeképpen a myanmari ópiumtermelés globális részesedése 2007 és 2010 között 5 százalékról 12 százalékra emelkedett. Az ópium világtermelés 2007 és 2010 között 45 százalékkal csökkent, főként a 2010-es gyenge termés miatt, ám e trend feltehetően nem folytatódik.

Az illegális szerek közül a **kannabisz** termesztése és fogyasztása világszerte a legelterjedtebb – állapítja meg a jelentés –, még akkor is, ha a kannabisszal kapcsolatban elérhető adatok korlátozottak. 2009-ben a 15-64 éves népesség 2,8-4,5 százaléka – azaz világszerte 125-203 millió ember – nyilatkozott úgy, hogy az előző évben legalább egyszer fogyasztott kannabiszt.

Míg kannabisz növényt (marihuána) számos helyen, főként Afrikában és az amerikai kontinensen termesztenek, addig a kannabisz gyanta (hasis) előállítása mindössze két országban, a Nyugat-Európát és Észak-Afrikát kiszolgáló Marokkóban, és a dél-nyugat ázsiai piacokat ellátó Afganisztánban jellemző. Afganisztánban a kannabisz gyanta sokkal jövedelmezőbb terméknek bizonyult 2010-ben, mint a mák.

Az **amfetamin típusú stimulánsok** egyre prosperálóbb termelése, kereskedelme és visszaélősszerű fogyasztása, valamint a máktermesztés és heroin kereskedelem újjáéledése Dél-Kelet-Ázsiában komoly aggodalmakra ad okot. A hagyományos drogpiacon megfigyelhető növekedés mellett előretör az illegális szereket utánzó szintetikus „designer drogok” kultusza.

A kábítószer évente mintegy 200.000 halálos áldozatot követel. „Mivel a súlyos kábítószer-problémákkal küzdők adják a keresleti oldal legnagyobb hányadát, a probléma kezelése lehet a piac zsugorításának legjobb módja” – jelentette ki a UNODC, az ENSZ Kábítószer-ellenőrzési és Bűnmegelőzési Hivatalának igazgatója.

Az angol nyelvű jelentés letölthető a UNODC honlapjáról: [World Drug Report 2011](#). ■

A DROGFOGYASZTÁS PREVALENCIÁJA ÉS MINTÁZATA AZ ÁLTALÁNOS NÉPESSÉGBEN-KULCSINDIKÁTOR

ELEKES ZSUZSANNA BESZÁMOLÓJA A LISSZABONI SZAKÉRTŐI TALÁLKOZÓRÓL

A populációs vizsgálatokról 2011. június 21-22-én Lisszabonban megtartott éves szakértői találkozó előadásai négy fő téma köré csoportosultak. Az első szekcióban néhány jelenleg folyó nagyobb **kutatási programról hangzott el beszámoló.**

Az **ESPAD** adatfelvételhez (European School Survey Project on Alcohol and other Drugs) 2011-ben 38 ország csatlakozott és a nemzetközi kutatási jelentés várhatóan 2012. május-júniusban jelenik meg.

Ez év tavaszán indult az Európai Bizottság támogatásával és 25 ország 100 különböző

diszciplínát képviselő kutatójának részvételével az **ALICE RAP** kutatási program (Addiction and Lifestyles in Contemporary Europe – Reframing Addictions Project). A program célja az addikcióhoz kapcsolódó normák és értelmezések feltárása, egy lehetséges új vagy alternatív addikció-értelmezés gazdasági, egészségügyi és szociális következményeinek elemzése.

A szintén bizottsági forrásokból finanszírozott, tíz európai ország részvételével megvalósult **SMART program** (Standardized Measurement of Alcohol Related Troubles) 2010 decemberében zárult. A kutatás célja az volt, hogy egy olyan, minden európai kultúrában jól használható kérdőívet dolgozzon ki, és próbáljon ki, amely az alkoholfogyasztás mértékét, jellegét, a fogyasztásból eredő problémákat, valamint az attitűdöket képes összehasonlítható módon mérni.

A szakértői értekezéslet egy másik lényeges témaköre a **különböző adatfelvételi módszerek eredményeinek és válaszadási arányainak összehasonlítása** volt. Dán, holland és német eredmények alapján azt valószínűsíthetjük, hogy a különféle adatfelvételi módszerek a kapott prevalencia értékekre nincsenek jelentős hatással. A dán tapasztalatok szerint azok, akik csak a második vagy harmadik megkeresésre vállalkoznak az adatfelvételben való részvételre, minden esetben nagyobb prevalencia értékekkel jellemezhetőek, mint azok, akik már az első alkalommal vállalták a részvételt. Ez a többszöri megkeresés fontosságára hívja fel a figyelmet.

Az értekezéslet harmadik fontos témaköre volt az egyre nagyobb számban megjelenő „új” **drogok mérésének lehetősége populációs vizsgálatokban.** A 2009/2010. évi brit kriminológiai kutatásban különböző módszerekkel próbálták vizsgálni, milyen új drogokat használtak a megkérdezettek. A kutatás tanulságai szerint:

- gyakran maguk sem tudják, mit használtak
- gyakran különböző szereket ugyanazon a néven ismernek
- gyakran a kutatók sem ismernek minden szert
- a számba vett új drogok prevalencia értéke nagyon alacsony, feltehetően nem befolyásolja lényegesen az összesített prevalencia értékeket
- a populációs vizsgálatok referencia időszaka (előző év, előző hónap) és az eredmények publikálása között eltelt idő túl hosszú ahhoz, hogy új, és gyakran gyorsan eltűnő drogok korai megjelenését jelezze.

A kérdés körül kialakult kerekasztal beszélgetés általános következtetése az volt, hogy a populációs vizsgálatok nem vállalhatják fel az új és gyorsan változó szerek korai jelzését, inkább alkalmasak az ismertebb és elterjedtebb drogok monitorozására.

Elsősorban az eljövendő adatfelvételek szempontjából volt fontos témája a szakértői értekezletnek a tagországokban használt kérdőíveknek az EMQ (European Model Questionnaire) kérdőívvel való összehasonlítása. Az EMCDDA munkatársai lefordították és az eredeti EMQ-val összevetették az utóbbi évek európai adatfelvételeinek kérdőíveit. Az összehasonlítás arra utal, hogy a nemzeti kérdőívek a kérdések megfogalmazásában, az alkalmazott válaszkategóriákban egyre inkább különböznek az EMQ kérdéseitől. Különösen sok az eltérés az alkoholra és a dohányzásra vonatkozó kérdéseknél. Ezért a nemzeti adatfelvételek kérdéseinek további harmonizálása mindenképpen szükséges feladatnak tűnik.

A fentiekén túl két további, bár a programban kisebb súllyal szereplő, mégis a jövőbeli érdeklődés irányát jelző témát érdemes még kiemelni:

- az egyik a gyakori fogyasztás, problémás fogyasztás és függés közötti kapcsolat elemzése, és az eltérő fogalmak mérhetősége;
- a másik témakör pedig a visszaélészerű gyógyszerfogyasztás mérhetősége és a mérés harmonizálása.

A szakértői értekezlet azzal az általános konklúzióval zárult, miszerint a módszertani kérdések és a nemzeti adatfelvételek összehangolása változatlanul jelentős szerepet kap az indikátorral foglalkozó szakemberek munkájában. Ugyanakkor fokozott érdeklődés irányul a legális szerek és az újonnan megjelenő szerek mérhetőségi problémáira.

NEMZETKÖZI ESEMÉNYNAPTÁR 2011

Időpont	Szervező	Cím	Helyszín	Információ
2011. július				
12–13	Tanács	HDG találkozó – lengyel elnökség	Brüsszel, Belgium	
28		Hepatitis világnap		
2011. augusztus				
2011. szeptember				
6-7	Tanács	HDG találkozó – lengyel elnökség	Brüsszel, Belgium	
20-21	EMCDDA	TDI kulcsindikátor szakértői találkozó	Lisszabon, Portugália	Beszámoló szeptemberi hírlevelünkben!
22	EMCDDA	Európai tapasztalatcsere a hatékony kezelésről	Lisszabon, Portugália	